

TRIBUNE

Jaargang 46 • nr. 4 • april 2010 • Nieuwsblad van de SP • € 1.75



SCHOON GENOEG

Stakende schoonmakers laten hun spierballen zien

9 juni Tweede Kamerverkiezingen:
HET KAN over links



ZOMERSE CAMPAGNE

Na de bitterkoude gemeenteraadscampagne bereiden SP'ers zich nu voor op een zonnige landelijke campagne. In de weken vóór 9 juni zal de gemiddelde temperatuur overdag op zo'n 18 graden liggen. In de kast dus, die SP-dassen en -mutsen. Voor het linkse lentegevoel: een lekker T-shirt waarin je gezien wilt worden. Kijk op www.sp.nl/shop bij 'kleding'. Prijs €8,50. (Weerpessimisten vinden onder 'gadgets' SP-paraplu's.)



COLOFON

**UITGAVE VAN
DE SOCIALISTISCHE PARTIJ (SP)**
verschijnt 11 maal per jaar

ABONNEMENT

€ 5,00 per kwartaal (machtiging) of
€ 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de Tribune gratis.

REDACTIE

Jola van Dijk, Rob Janssen,
Daniël de Jongh, Diederik Olders

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE:

Ronald Kennedy, Suzanne van de Kerk,
Jan Marijnissen, Emile Roemer, Jan Staal,
Bas Stoffelsen, Karen Veldkamp, Rob Voss

VORMGEVING

Antoni Gracia
Robert de Klerk
Gonnie Sluijs
Chris Versteeg

ILLUSTRATIES

Arend van Dam
Wim Stevenhagen

SP ALGEMEEN

T (010) 243 55 55
F (010) 243 55 66
E sp@sp.nl
I www.sp.nl

LEDEN- EN ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 40
F (010) 243 55 67
E administratie@sp.nl

REDACTIE TRIBUNE

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 42
F (010) 243 55 66
E tribune@sp.nl

DE TRIBUNE IN GESPROKEN FORM

Belangstellenden voor de Tribune op
cd kunnen contact opnemen met de
SP-administratie.

DE TRIBUNE OP INTERNET

www.sp.nl/nieuws/tribune

COVER

Foto: Diederik Olders

IN DIT NUMMER:



Comité Asbestslachtoffers

12

“Bedrijven wisten donders goed dat asbest levensgevaarlijk was”



Schoonmakers staken

20

“Diep beledigd dat ze je met zoiets afschepen”



HET KAN

25

Nu al SP-posters op verkiezingsborden

EN VERDER...

- 4 Fotoreportage: De doodstraf
- 6 Actueel: Griekenland, kiezen uit twee kwaden
- 16 Agnes: 20 jaar succesvol
- 18 Interview: De lange adem van Helen Vereijken
- 24 Jan en Remi: Pioniers van de Tweede Kamer
- 26 Linksvoor: Henk van Huisstede doet alles gelijk goed
- 8 Nieuws 27 Gespot 28 Prikbord 29 Uitgelicht 30 Theo 31 Puzzel

Zekerheid in crisistijd

In tijden van economische voorspoed riepen politici om het hardst dat we moeten bezuinigen: op de publieke sector, op de sociale zekerheid. Als voorbereiding op slechte tijden. Die zijn nu aangebroken. Bankiers hebben onze spaarcenten vergokt, bestuurders onze publieke voorzieningen verkocht en politici hebben het allemaal laten gebeuren. Maar opnieuw klinkt dezelfde roep om meer marktwerking en minder sociale zekerheid. Of het nu goed of slecht gaat, het lijkt wel of we altijd moeten bezuinigen. Sociale zekerheid is echter geen luxe waar je ongestraft op kunt bezuinigen. Juist in tijden van economische crisis moet de overheid mensen zekerheid bieden. Het is ongeloofwaardig dat politici die tientallen miljarden hebben uitgegeven om commerciële banken te redden nu niet in staat zouden zijn om mensen die hun baan (dreigen te) verliezen, zieken en ouderen bij te staan. Het is pervers dat bankiers elkaar hogere bonussen geven dan ooit en bestuurders zichzelf tonnen aan vergoedingen toekennen. Het is nog erger dat ondertussen thuiszorgmedewerkers niet kunnen rondkomen, postbodes voortaan stukloon krijgen en schoonmakers weken moeten staken voor een paar dubbeltjes extra. Politici zullen in de komende verkiezingscampagne zeggen dat de economie bij ons in slechte handen is. Maar hoe geloofwaardig is dat uit de mond van mensen die onze economie aan de rand van de afgrond hebben gebracht? Politici zullen zeggen dat de SP ouderwets blijft vasthouden aan de verzorgingsstaat. Maar hoe geloofwaardig is het om in crisistijd de sociale verworvenheden overboord te gooien, mensen gemakkelijker te kunnen ontslaan en ouderen twee jaar AOW te ontnemen? Ik vrees dat we de komende maanden in de politiek weinig bondgenoten hebben. Maar verkiezingen gaan niet om de gunst van de bestuurders, maar om de bevolking. De komende maanden moeten we de kiezers laten zien dat wij juist nu de zekerheid kunnen bieden die zij zo hard nodig hebben. HET KAN!



Emile Roemer



Doodstraf

Goed nieuws: we zijn in 2009 dichterbij een doodstrafvrije wereld gekomen, aldus het jaarrapport over doodstraf van Amnesty International (Death sentences and Executions in 2009).

Burundi en Togo schaften de doodstraf af, zodat het aantal landen zonder doodstraf steeg naar 95. Voor de eerste keer sinds Amnesty dit bijhoudt, vonden er in Europa geen executies plaats. Maar wereldwijd is de strijd tegen de doodstraf nog lang niet voorbij. China, Iran, Irak, Saoedi-Arabië en de VS zijn de landen waar veruit de meeste executies plaatsvinden.

Linksboven: Protest van Amnesty International tegen doodstraffen in de Verenigde Staten. Foto: Gerhard van Roon

Links: De in Texas ter dood veroordeelde Hank Skinner belt met de pers; zijn doodstraf werd een uur voor voltrekking uitgesteld door de Hoge Raad, vanwege de weigering van Texas om dna-onderzoek uit te voeren. Foto: ZUMA Press

Linksonder: Demonstratie van de Nederlandse Volks-Unie vóór de doodstraf in 2007. Foto: Luuk van der Lee / Hollandse Hoogte

Rechtsboven: Kamer in de Huntsville-gevangenis in Texas, waar veroordeelden een dodelijke injectie krijgen.

Foto: Aurora

Rechtsonder: De cel in de Huntsville-gevangenis waar ter dood veroordeelden hun laatste uren doorbrengen.

Foto: Aurora

Onder: Protest-graffiti in Londen. Foto: Joost van den Broek/ de Volkskrant



De Griekse tragedie



Slikken of stikken. Dat lijkt een treffende omschrijving als het gaat om de redding van Griekenland, dat kampt met een steeds hoger oplopend begrotingstekort. Daardoor kan het land steeds moeilijker geld lenen op de kapitaalmarkt, waardoor uiteindelijk de waarde van de euro onder druk kan komen te staan. De Europese landen hebben nu gekozen voor noodhulp via het IMF. SP-Kamerlid Ewout Irrgang: “Niets doen kan leiden tot verdere escalatie.”

“Laten we eerlijk zijn: de Griekse overheid heeft ons drie keer belazerd.” Ewout Irrgang laat er geen gras over groeien. Het SP-Kamerlid kaartte de Griekse fratsen met overheidsfinanciën vier jaar geleden al aan. Het land zou inkomsten uit onder meer illegale prostitutie, smokkel en witwassen meetellen in het bruto nationaal product. “Eerst spiegelde Griekenland ons voor dat het financieringstekort kleiner was dan drie procent, zodat het land kon toetreden tot de euro. In 2006 heb ik aan minister Bos gevraagd om naar aanleiding van dat gesjoemel toch eens bij de Grieken in de boeken te gaan kijken. Nooit meer iets van gehoord. En nu blijkt het Griekse tekort niet zes, maar twaalf procent te zijn. Erg geloofwaardig is het land dus niet”, aldus Irrgang. Binnenkort loopt een deel van de leningen aan Griekenland af, terwijl het tekort veel hoger is – daar moeten dus nieuwe leningen voor worden aangegaan. Door het gebrek aan vertrouwen in de Griekse staatsfinanciën vragen beleggers enorme rentes om het risico af te dekken. En dat is voor de lange termijn onbetaalbaar voor de Grieken.

Geloofwaardig of niet; feit is dat niet alleen de Grieken maar ook de andere eurolanden nu met een groot probleem zitten. ‘Want niet alleen Griekenland staat voor duivelse dilemma’s. De hele Europese Unie kan Griekenland steunen, wat mogelijk geld kost. Maar niets doen en de Grieken aan hun lot overlaten kan leiden tot verdere escalatie van de situatie waardoor de euro onder steeds grotere druk kan komen te staan.

De Griekse regering heeft er in ieder geval voor gekozen om iets te doen aan de gigantische schuldenlast. Belastingverhoging en accijnsverhoging op tabak en brandstof behoren tot de maatregelen, net als het bezuinigen op ambtenaren en het verhogen van de pensioenleeftijd. Dat leidde tot massale protesten en stakingen. Ook hier stelt men zich de vraag: wie betaalt de crisis? Irrgang: “De huidige sociaal-democratische regering moet het puin ruimen dat de vorige conservatieve regering heeft achtergelaten. Daarbij legt ze wel de rekening neer bij de gewone mensen. Ik vind dat een deel van die rekening ook bij degenen moet worden gelegd die profiteren van het geringe vertrouwen in de Griekse economie. Dat zijn onder meer de beleggers die torenhoge rentes op Griekse staatsobligaties krijgen. Een dergelijke herstructurering van

schulden is niet eenvoudig, want het land bevindt zich momenteel bepaald niet in de positie om zoiets te doen. Maar Griekenland zou daarbij geholpen moeten worden.”

“Nóg meer macht van Europa is voorkomen”

Onlangs stemde de Tweede Kamer – met steun van de SP – in met noodhulp voor Griekenland via het Internationaal Monetair Fonds (IMF), waarna de eurolanden eventueel aanvullende leningen kunnen verstrekken.

Ewout Irrgang is blij met het feit dat het IMF het voortouw neemt. Volgens de SP'er was het scenario 'die Grieken zoeken het maar uit' geen optie. “Om te beginnen is het IMF ervoor in het leven geroepen om dergelijke financiële hulp te bieden. Kijk, de gewone man in Griekenland wordt er niet beter van als we niks doen.

Verder is het zeker niet uitgesloten dat, als Griekenland in een acute betalingscrisis blijft, er via landen als Italië, Spanje en Portugal een kettingreactie ontstaat en er een nieuwe algehele financiële crisis ontstaat die gevolgen kan hebben voor de waarde van de euro.”

Wat bij Irrgangs afweging zeker ook meespeelde was het feit dat Frankrijk, de Europese Centrale Bank en de Europese Commissie ervoor pleitten om de eurolanden zelf in de geldbuidel te laten tasten. “Dat had een puur politieke achtergrond en een heel verkeerde ook”, analyseert Irrgang. “Frankrijk en de Europese Commissie waren erop uit om de Griekse crisis te gebruiken om de invloed van de EU te vergroten. Hun voorstel zou in feite een stap richting een zogenaamde Europese Politieke Unie zijn geweest; een federaal Europa, waarin de lidstaten nog meer bevoegdheden aan Brussel afstaan. Uiteindelijk heeft Duitsland dat weten te voorkomen – met steun van Nederland.”

Maar ligt het gevaar niet op de loer dat het IMF in ruil voor steun allerlei liberaliseringseisen stelt? Immers: het liberaliseren en privatiseren van overheidsdiensten en –bedrijven behoort tot de corebusiness van het IMF. Irrgang: “De IMF-interventie is inderdaad niet zonder risico. Er ligt een taak om goed in de gaten houden dat het fonds zich beperkt tot het op orde helpen brengen van de Griekse financiën. Maar let wel: als de EU het voortouw had genomen in de steun aan Griekenland, in plaats van het IMF, was het gevaar van een grote uitverkoop ook aanwezig geweest.”

Het is een scenario waarvoor menig euro-scepticus gewaarschuwd heeft; ook de SP was tegen de Europese monetaire gelijkstelling met de euro. Inmiddels is duidelijk: het euro-stabiliteitspact heeft niet kunnen zorgen voor stabiliteit. Griekenland kan niet meer op eigen houtje zijn valuta beïnvloeden – vroeger een probaat middel om tijdelijk de export te stimuleren. En wanbeleid in één euroland maakt de euro voor alle eurolanden zwakker. Iedereen zit aan iedereen vast, alles kleeft aan elkaar. Nu het zover is gekomen, is het kiezen uit twee kwaden. Niets doen is nog erger. Een duivels dilemma, zoals in de klassieke Griekse tragedies.

Tekst Rob Janssen

Illustratie Arend van Dam

Amerika wordt beschaafder



President Obama heeft het gered: zijn plan voor een ziektekostenverzekering voor alle Amerikanen heeft het gehaald in het Huis van Afgevaardigden. De ruim veertig miljoen Amerikanen die nu geen enkele vorm van verzekering tegen ziektekosten hebben, zijn hier echt mee geholpen. De Verenigde Staten zijn daarmee een beschaafder land geworden. En dat is een felicitatie waard aan het adres van alle mensen die zich hier al decennialang voor inzetten, president Obama en de Democratische Partij.

Geen enkele Republikein in het Huis heeft voor de wet gestemd. Allen waren tegen. Sterker, ze hebben alles gemobiliseerd om hun democratische collega's onder druk te zetten, de president zwart te maken ('Hij is net zo erg als Hitler!'), en de plannen vernietigd te krijgen. Zonder succes.

Ik ben een aantal keren in de VS geweest, en niemand heeft mij uit kunnen leggen waarom het toch zo moeilijk was om deze regeling in een wet vastgelegd te krijgen. Het enige wat ik te horen kreeg was: in tegenstelling tot de Europeanen vinden veel mensen in de VS dat de rol en invloed van de overheid zo klein mogelijk moet zijn. 'Washington' wordt vaak gezien als de vijand die de vrijheid wil inperken en markten wil reguleren. Daarom lukt het ook maar niet om het particulier wapenbezit te verbieden. De overheid is a priori verdacht en overheidsingrijpen wordt gediskwalificeerd met termen als 'communistisch' of 'fascistisch'.

Mijn vermoeden is dat de kredietcrisis ook de Amerikanen ervan overtuigd heeft dat overheidsingrijpen soms nuttig is. Want is het niet zo dat wanneer de overheid de banken had verboden met hypotheek te rommelen, de mensen een hoop ellende bespaard zou zijn gebleven?

Met name de mensen van mijn generatie hebben een heel sterk door de oorlog in Vietnam gevormd (negatief) beeld van de VS. Ten tijde van die oorlog was er in de VS ook nog een scherpe rassenscheiding. Dat negatieve beeld is gebleven omdat het steeds weer werd bevestigd. Door de oorlogen die door de VS werden begonnen, door hun arrogantie, door de enorme inkomensverschillen, door hun ziektekostenstelsel, noem maar op. Voor velen stond vast: het is een achterlijk land. Zij zagen, en deels zien nog steeds, over het hoofd dat er een verschil is tussen de Amerikanen en (de politiek van) Amerika. De progressieve beweging is in de VS altijd groot en strijdbaar geweest. Laten we hopen dat de mensen die onderdeel uitmaken van die beweging het na de duistere periode van de neoconservatieve liberalen meer en meer voor het zeggen krijgen.

Jan Marijnissen

Bulldozer Eurlings



Ondanks alle bezwaren van gemeenten en omwonenden, heeft demissionair minister Eurlings toch zijn krabbel gezet voor de aanleg van de omstreken A4 Midden Delfland. "Hij gedraagt zich als een bulldozer", aldus SP-Kamerlid Hans van Leeuwen: "Deze minister wilde hoe dan ook de laatste minister zijn die een besluit over deze weg zou nemen." De A4 Midden Delfland vernielt het natuurlandschap en bezorgt de gemeenten Delft, Schiedam en Vlaardingen overlast. "Problemen worden hiermee niet opgelost, alleen verplaatst. En dat kost de gemeenschap 1 miljard euro. Het doordrukken van deze prestigeweg is gewoon oliedom."

Foto flickr.com

Motieloos regeren

In 1997 deed toenmalig minister Zalm nog wenkbrauwen fronsen toen hij uitriep, in antwoord op de vraag wat de regering van plan was met een aangenomen motie: "We voeren hem niet uit!" Maar anno nu lijkt het niet uitvoeren van moties schering en inslag, vindt SP-Tweede Kamerlid Harry van Bommel. Zo weigert de regering de aangenomen motie uit te voeren om te ijveren voor een internationaal moratorium op wapens met verarmd uranium: "Een politieke uitspraak van de Kamer wordt zomaar in de prullenbak gegooid." Munitie met verarmd uranium wordt gebruikt om door de pantserslaag van militaire

Nog een baantje er bij nemen?



Stufi moet blijven

Terwijl studeren alsnog duurder wordt, overwegen onderwijsraden en politieke partijen (VVD, D66, PvdA, en GroenLinks) om de studiefinanciering af te schaffen. ROOD vreest dat een hogere opleiding voor steeds meer jongeren een onhaalbare kaart wordt. "Naar verwachting besluit tenminste eenderde van de jongeren niet te gaan studeren als ze het geld voor hun studie moeten lenen", aldus ROOD-woordvoerder Lieke Smits. "Een goede opleiding volgen lijkt dus weer een voorrecht voor de rijken te worden." Iedereen die de afschaffing van de studiefinanciering wil tegengaan, kan op www.stufimoetblijven.nl een petitie ondertekenen. Smits: "De hele samenleving heeft baat bij veel goed opgeleide mensen."

Foto Archief ROOD

voertuigen te schieten, maar is zo giftig dat het een gevaar vormt voor de volksgezondheid in gebieden waar het is gebruikt.

OV-sh*kaart

Door chaos rondom de invoering van de OV-studentenchipkaart kunnen ongeveer veertigduizend studenten geen gebruik maken van het openbaar vervoer. Ze moeten zelf een kaartje kopen of riskeren een boete. Staatssecretaris Bijsterveldt legt de schuld bij de studenten zelf. "Schande", vindt SP-Tweede Kamerlid Manja Smits, die talloze klachten heeft ontvangen van verontwaardigde studenten. "Ze betalen driehonderd euro per jaar om dit reisrecht te hebben. Als door de slechte organisatie bij de overheid de OV-chipkaart

na vijf maanden nog niet is geregeld, moet de student niet de dupe worden."

Klink, de markt koopman

Gezondheidsminister Klink 'verkent' de mogelijkheid om de AWBZ te laten uitvoeren door zorgverzekeraars, zodat het volgende kabinet 'snel een besluit kan nemen'. SP-Kamerlid Renske Leijten is niet blij met de verkenningstocht van de CDA-minister: "Klink praat voor zijn beurt en moet in zijn demissionaire hok blijven. Als het aan het CDA ligt wordt de hele zorg één grote markt. Daar zijn onze ouderen, gehandicapten en mensen met psychiatrische problemen niet mee geholpen."

Vogelvrije postmarkt

Slechts een half procent van alle postbezorgers bij de nieuwe postbedrijven heeft een vast contract. Een jaar geleden, bij de liberalisering van de postmarkt, is beloofd dat dit 12 procent zou zijn, oplopend tot 80 procent in 2012. "Maar die afspraak is boterzacht", zegt SP-Tweede Kamerlid Sharon Gesthuizen, die een debat heeft aangevraagd met minister Van der Hoeven (Economische Zaken). "De 99,5 procent bezorgers die tegen stukloon werken, hebben een uitgekleeft bijbaantje zonder enige sociale zekerheid." Door de lage lonen zijn de nieuwe bedrijven goedkoop. "Daarmee bedreigen ze ook nog eens de vaste contracten en salarissen van de 'oude' postbodes van TNT." Tienduizenden banen staan er op de tocht.

ING ontwijkt belastingblauw

ING ontwijkt jaarlijks vele tientallen miljoenen aan BTW-afdrachten door diensten in Zwitserland in te kopen. Dat blijkt uit een onthulling van het Financieel Dagblad. SP-Tweede Kamerlid Farshad Bashir wil dat demissionair minister van Financiën De Jager er een stokje voor steekt. "Het is onvoorstelbaar dat ING een beroep doet op de overheid om overeind te blijven, om daarna diezelfde overheid om de tuin te leiden." Bashir wil weten of de fiscus op de hoogte is van de constructie. "Het is onacceptabel dat de rekening van de crisis bij gewone mensen wordt gelegd, terwijl grote bedrijven voor miljoenen de belastingdienst omzeilen."

Procederende ziekenhuizen bizar

Het Academisch Ziekenhuis Maastricht stapt naar de rechter om te voorkomen dat de provincie Limburg noodlijdende ziekenhuizen in de provincie een helpende hand biedt. SP-Tweede Kamerlid Henk van Gerven noemt deze juridische stappen zeer ongepast en bizar. "De ziekenhuizen in Limburg moeten samenwerken in plaats van procederen." Hij vindt het terecht dat Limburg – noodgedwongen – ingrijpt, omdat de nationale overheid het Atrium in Heerlen en Orbis in Sittard niet wil helpen. "Wil het AZM soms dat andere regionale ziekenhuizen over de kop gaan? Het gaat hier om marktmacht en niet om het belang van de patiënt, dat is een kwalijke zaak." Het kort geding staat gepland voor 20 april.

Fileleed door ov-bezuiniging

Zo hoort u het ook eens van iemand anders: het toenemend fileleed is het gevolg van jarenlange bezuinigingen op regionaal openbaar vervoer. Dat zegt de werkgeversvereniging voor het beroepsvervoer KNV (Koninklijk Nederlands Vervoer). De uitspraak is gebaseerd op bevindingen van het toonaangevende onderzoeksbureau NEA Transportonderzoek. Sinds 1980 is volgens het NEA het percentage van het nationaal inkomen dat door de regering wordt geïnvesteerd in regionaal openbaar vervoer gehalveerd: van 0,55 naar 0,27 procent. KNV-directeur Ad Toet denkt dat de filedruk in de spits gehalveerd kan worden als de overheidsbijdrage structureel wordt verhoogd: "We moeten ingrijpen. De files drukken zwaar op onze economie en hebben ernstige gevolgen voor ons milieu."

Marktwerking op zijn retour



Commerciële ambulance van de baan

Er komt geen marktwerking in de ambulancezorg. Tijdens het Kamerdebat over dit onderwerp is het voorstel van tafel geschoven. SP-Tweede Kamerlid Henk van Gerven noemt het een overwinning voor de betrokken vakbonden en actievoerend ambulancepersoneel. Hij is vooral blij dat demissionair gezondheidsminister Klink nu expliciet het SP-standpunt heeft erkend dat met vermarkting de continuïteit en kwaliteit van de ambulancezorg onder druk zou komen te staan. "De marktwerking in de zorg is op zijn retour."

Foto Bas Stoffelsen

Collegestof

Terwijl het stof van de gemeenteraadsverkiezingen langzaam neerdaalt, gonst het in de wandelgangen van de geruchten over collegeformaties. De SP zit onder andere om de tafel in Groningen, Heerlen en Wijk bij Duurstede. "Wat mij betreft doen wij vanaf nu volwaardig mee aan de onderhandelingen", aldus de Groningse lijsttrekker en (nu nog) wethouder Jannie Visscher. De inzet is duidelijk: "In de campagne hebben wij ons sterk gemaakt voor het behouden van buurtvoorzieningen en mensen in de knel. Daar zullen we in de onderhandelingen aan vasthou-

den." Steden als Nijmegen, Eindhoven en Boxtel, dreigen hun SP-wethouders te verliezen. Brielle is een verhaal apart. De SP won er een zetel en is daarmee de tweede partij. De VVD is de grootste en sprak, bij monde van onderhandelaar Klaas Schipper, vertrouwen uit in de SP als coalitiepartner. Maar daar staken de leden van de VVD vervolgens een stokje voor en nu wordt de tweede partij buiten de deur gehouden. SP-fractievoorzitter Maarten de Pijper is teleurgesteld: "De SP was zeer bereid om medeverantwoordelijkheid te dragen."

Business seats mbo aangepakt

De regering moet richtlijnen vaststellen voor de sponsoring door MBO-scholen. Dat zegt de Tweede Kamer naar aanleiding van een voorstel van SP-Kamerlid Jasper van Dijk. Uit onderzoek van de SP blijkt namelijk dat mbo-scholen duizenden euro's besteden aan *business seats* en sponsoring van professionele sportclubs. Van Dijk is blij dat er nu duidelijke richtlijnen komen. "Scholen moeten het onderwijsgeld gebruiken voor onderwijs, niet voor allerlei prestigezaken zoals het lidmaatschap van businessclubs."

Megastallen houdoe!



Brabant zegt nee tegen nieuwe megastallen in de provincie. Dat is het resultaat van een door de SP gesteund burgerinitiatief van 33 duizend Brabanders. Maar de intensieve veehouderij dreigt over te lopen naar andere provincies. Daarom willen ook andere SP-statenfracties zo snel mogelijk een verbod op megastallen. Alhoewel het voorstel daartoe deze zomer wordt ingediend, verkondigt de Limburgse CDA-gedeputeerde Driessen nu al dat een verbod op megastallen niet voor de hand ligt. Thijs Coppus, SP-fractievoorzitter in de Provinciale Staten van Limburg, vindt deze uitspraken voorbarig: "Niet hij, maar de Staten nemen uiteindelijk de besluiten." De SP wil kleinschalige, gezonde boerenbedrijven die zich

onderscheiden door kwaliteit. "Nederland moet niet willen concurreren met lagelonenlanden waar meer ruimte is. Dat wordt een *race to the bottom*."

Foto Flickr.com

Zelfstandigen foutief beboet



Duizenden zelfstandigen die vanuit de WW een eigen bedrijf begonnen, zijn voor hun inzet 'beloond' met boetes, terugvoorderingen en zelfs strafrechtelijke vervolging. Namens de SP heeft de Nationale Ombudsman de zaak onderzocht en ontdekt dat dit kon gebeuren omdat UWV en Belastingdienst verschillende definities hanteren voor gewerkte uren. SP-Kamerlid Paul Ulenbelt wil dat minister Donner een oplossing zoekt voor de zelfstandigen. "De fouten moeten zo snel mogelijk worden rechtgezet door verkeerde besluiten terug te draaien. Boetes en terugvoorderingen moeten ongedaan gemaakt worden." Een meerderheid van de Kamer heeft zijn voorstel gesteund.

Foto Govert de Roos

Mosquito in strijd met mensenrechten

De mosquito behandelt jongeren 'alsof ze ongewenste vogels of ongedierte zijn'. Dat is het onomwonden oordeel van de Raad van Europa, de Europese waakhond voor mensenrechten. Unaniem stemden de leden van

Weg ermee!



Verwijderingsbijdrage pervers

Maar liefst zo'n 220 miljoen euro is er opgepot door de NVMP, de stichting die afgedankte elektrische apparaten moet verwerken. NVMP maakt namelijk honderden miljoenen winst op recycling en illegale export naar Afrika, blijkt uit onderzoek van het consumentenprogramma Kassa. Demissionair milieuminister Huizinga moet daarom direct de verwijderingsbijdrage op elektronische apparaten afschaffen, vindt SP-Tweede Kamerlid Remi Poppe: "Het is pervers dat de consument moet betalen om oude apparaten weg te brengen, waar vervolgens ook nog eens dik aan verdiend wordt." Hij roept consumenten op om te weigeren de verwijderingsbijdrage te betalen. Ook de VVD en de Raad van de Nederlandse Detailhandel zijn voor afschaffing.

Foto SP

de Raad van Europa voor een Europees verbod op de apparaatjes die in Nederlandse steden wordt ingezet om hangjongeren te verjagen. Ze druisen volgens de Raad in tegen de mensenrechten en de Universele Rechten van het Kind. De Rotterdamse SP-fractievoorzitter Leo de Kleijn vindt dat burgemeester Aboutaleb zo'n krachtige veroordeling niet kan negeren: "De vraag die ik hem wil stellen is: wie vindt u dat er meer recht van spreken heeft als het gaat om mensenrechten? De Raad van Europa, of u?"

Draconische verhoging eigen zorgrisico

De laatste cijfers van het Centraal Plan Bureau tonen aan dat het begrotingsprobleem minder acuut is dan het kabinet heeft voorgesteld. SP-Kamerlid Ewout Irrgang benadrukt dat door de stijgende kosten van de vergrijzing inperking van het begrotingstekort nodig blijft, maar beticht het CPB ervan politiek te bedrijven. Wat hem steekt is dat het CPB ervan uitgaat dat het eigen risico in de zorgverzekering zal oplopen van 165 euro tot maar liefst 775 euro in 2015. "Zo'n draconische

verhoging van het eigen risico is een politiek besluit om de solidariteit tussen ziek en gezond uit te hollen." De SP ziet liever dat de kosten worden doorberekend in een inkomensafhankelijke premie, zodat gezond en ziek samen de lasten dragen.

Senaat tekent blanco cheque



Na ruim twaalf uur vergaderen heeft de Eerste Kamer de complexe Crisis- en Herstelwet goedgekeurd. De SP stemde tegen. "Deze wet ontnemt burgers inspraak, maar of hij werkt tegen de crisis weten we niet", zegt SP-senator Arjan Vliegthart. "Wat we wel weten is dat dit jaar bij geen enkel project de schop in de grond gaat. In 2010 helpt deze wet geen enkele bouwvakker aan het werk." Experts zijn uiterst kritisch over de Crisis- en Herstelwet die een groot aantal, meest infrastructurele, projecten bundelt in één complexe wetgeving. Vliegthart kan er met zijn verstand niet bij dat de PvdA-fractie uiteindelijk voor stemde: "Hier heeft politiek opportunisme het toch echt gewonnen van het gezonde verstand."

Foto Suzanne van de Kerk

CBR eindelijk op de schop

Op verzoek van de SP heeft verkeersminister Eurlings toegezegd orde op zaken te gaan stellen bij het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen

(CBR). Dat werd tijd, vindt SP-Tweede Kamerlid Paulus Jansen: "De oude directie heeft er een puinhoop van gemaakt op het gebied van financiën en ICT en ondertussen de eigen beloning verhoogd." De Raad van Toezicht stak de kop in het zand. Ondanks voorvallen van wanbestuur is het loon van de algemeen directeur vorig jaar verhoogd tot 450 duizend euro. Eurlings heeft toegezegd voor de nieuwe directie de Balkenende-norm te hanteren. Jansen wil dat ook het toezicht op de examentarieven wordt aangescherpt: "Wij willen niet dat het tarievenbeleid overgelaten wordt aan de directie."

Oosterhuis vage soep?



'We moeten als kerk onszelf zijn. Ik heb liever geen vage soep.' Met die woorden verduidelijkt de bisschoppelijke censor Cor Mennen in de Volkskrant het besluit van de katholieke kerk om zeventien populaire kerkliederen in de ban te doen. Huub Oosterhuis, van wie vier liederen zijn geschrapt, noemt het 'een idiote vorm van terreur' om mensen te verbieden wat ze zingen. Ook SP-Tweede Kamerlid en geboren katholiek Ronald van Raak toont zich verontwaardigd: "Als de Rooms-Katholieke kerk niet wil dat de liedjes van Lady Gaga worden gezongen, heb ik daar alle begrip voor. Maar die van Huub Oosterhuis? Gelovigen vinden er veel troost in."

Foto Flickr

Roze leger wint



Excuses voor stigmatiseren homo's

Volgen voormalig NAVO-opperbevelhebber John Sheehan waren Nederlandse militairen in 1995 niet in staat om de Bosnische moslimenclave Srebrenica te verdedigen omdat zij openlijk homoseksuelen in hun rangen hadden. SP-Tweede Kamerleden Harry van Bommel en Krista van Velzen vroegen de ministers Verhagen en Van Middelkoop formeel hun afkeuring uit te spreken over deze uitlatingen. Van Bommel: "Hij brengt de Nederlandse krijgsmacht in diskrediet, om nog maar niet te spreken over het stigma dat hij homo's oplegt." Stichting Pink Army wilde Sheehan voor de rechter dagen wegens smaad en belediging, een ruime Kamermeerderheid steunde dit initiatief. Alle ophef heeft geholpen: Sheehan biedt zijn excuses aan. Vera Bergkamp van homobelangenvereniging COC denkt dat Sheehans knieval voor homovriendelijk beleid ook invloed in de VS zal hebben: "We hopen dat het president Obama lukt ook deze Dutch Approach over te nemen."

Foto via sxc.hu

H-woord niet eng

Het is een taboe in Den Haag: iets willen veranderen aan de hypotheekrente-aftrek. Politici durven het woord niet eens te noemen en hebben het over het 'h-woord'. Hypotheekrente-aftrek: hoe meer je verdient, en hoe duurder je huis, hoe groter de subsidie van de overheid. De

villa's afgeschaft maar brengen we zekerheid voor gewone huizenbezitters."

Havenloos

In Arnhem was de SP de grote winnaar. Mede door het jarenlange gevecht tegen de in Arnhem veelbesproken plannen voor een peperdure plezierhaven: 'Haven? Nee! Stem SP.' Nadat de kiezers de Arnhemse SP'ers aan de college-onderhandelingstafel hadden gezet, werd het tijd om deze verkiezingsbelofte in te lossen. Hoewel de onderhandelingen bij het ter perse gaan van deze Tribune nog niet waren afgerond, kon de Arnhemse SP-fractievoorzitter Gerrie Elfrink al wel melden dat dit punt binnen is: "Wij houden ons woord: de haven komt er niet. Onderhandelingspartners D66 en GroenLinks, die vóór de haven waren, en de VVD, die al begon te twifelen, volgen ons hierin. Een overwinning voor de Arnhemse kiezer."

Bezuinigen duur grapje

De 'ambtelijke werkgroepen' zijn er uit: een grote lijst met bezuinigingsvoorstellen, bedacht in opdracht van het gevallen kabinet. Er zitten bekende SP-voorstellen bij, zoals iets doen aan de hypotheekrenteaftrek voor de hoogste inkomens en geen JSF-bommenwerpers kopen. Maar een groot deel van de voorstellen noemt SP-leider Emile Roemer "foute boel". De SP ziet weinig in het afschaffen van de basisbeurs, een eigen risico in de zorg van 775 euro, spreekuurbelasting en het uitkleden van de WW. Roemer: "Zieken, werklozen en studenten worden de stuipen op het lijf gejaagd, terwijl er geen bankier of multinational zal schrikken." De voorstellen zijn op 1 april gepresenteerd. Het zal toch geen ambtenarengrapje zijn?

Bob Ruers en Tinka de Bruin

“Asbest eist meer slachtoffers dan het verkeer”

Al heel wat jaren timmeren ze met het Comité Asbestslachtoffers aan de weg en wisten ze menig doorbraak te forceren. Voorzitter Tinka de Bruin en advocaat mr. Bob Ruers bestrijden woede en verdriet met gedrevenheid en optimisme, en niet alleen in Nederland. “Toen ze vroegen of we wilden opstappen, wisten we zeker dat we moesten blijven.”

De Bruin: “Mijn vader is in 1999 overleden. Aan mesothelioom: asbestkanker. Ik weet nog goed dat we bij hem op bezoek waren in het ziekenhuis en dat hij zei: ‘Mijn hele leven heb ik in de staatsloterij gespeeld en nooit gewonnen. Maar dit lot treft mij wel.’ Ik heb een tijdje gedacht dat de kans dat je die ziekte krijgt inderdaad even groot is als de kans dat je de loterij wint. Maar toen ik me erin begon te verdiepen, ontdekte ik dat de kans vele malen groter is dat je mesothelioom krijgt dan dat je de staatsloterij wint. Dat kon ik niet zomaar accepteren, ik vond dat er iets moest gebeuren. En toen bleek er een Comité Asbestslachtoffers te bestaan. Sinds 1999 ben ik daarin actief.”

Ruers: “Twaalf jaar geleden overleed Marino Grotenhuis, hij was 32 jaar. Zijn vader had in de jaren zestig en zeventig een jaar of drie bij asbestfabriek Eternit gewerkt en ging altijd in zijn bedrijfsoverall naar huis toe. De kleine, vijfjarige Marino kroop bij z'n vader op schoot en 25 jaar later kreeg hij mesothelioom. Een jaar later was hij dood. Hij stond op het punt om te trouwen. Diep- en diepriet, ik heb het er emotioneel erg moeilijk mee gehad. En let wel: er is geen beroepsziekte in Nederland die zo fataal, omvangrijk en ingrijpend is en bovendien zo veel slachtoffers maakt als deze. Tot nu toe spreken we over zesduizend dodelijke slachtoffers, daar moet je de longkankerslachtoffers die door een asbestziekte zijn overleden eigenlijk nog

bijtellen. Hetzelfde aantal nog eens erbij dus. Maar als je naar mesothelioom alleen kijkt, dan krijgen we de komende 25 jaar te maken met zo'n tien- tot vijftienduizend dodelijke slachtoffers. Er gaan momenteel meer mensen dood aan asbest dan in het verkeer. Die mensen zijn de dupe van een zeer onrechtvaardig systeem en hebben heel veel moeite om een beetje recht te halen.”

Wat is er zo onrechtvaardig aan ‘het systeem’?

Ruers: “Het feit dat asbest gebruikt is, dat mensen eraan blootgesteld zijn, dat ze ziek worden en met lege handen achterblijven: dát is zeer onrechtvaardig. Want bedrijven wisten donders goed dat asbest levensgevaarlijk was en is. En toch zijn ze ermee doorgedaan. En als de mensen vervolgens ziek worden, laten ze hen in de kou staan. Kijk, als het gaat om een stof waarvan niemand weet dat die gevaarlijk is, dan zeg je gewoon: pech gehad, kan gebeuren. Als er een fietser overlijdt doordat er een tak van een boom valt: domme pech. Maar bij asbest gaat het om ziektes die veroorzaakt zijn door een stof die in de productie gebruikt is terwijl men al honderd jaar geleden wist dat het gevaarlijk was. Een wereldkartel van asbestproducenten heeft tientallen jaren lang een verdragings- en uitwijkgedrag aan de dag gelegd dat erop gericht was dat de productie moest doorgaan en de winsten op peil moesten

blijven. En dat hebben ze op alle mogelijke manieren voor elkaar gekregen. En wat zie je in Nederland; toen in 1993 het gebruik van nieuw asbest werd verboden? De wetgever maakte een blunder en laat veel werkgevers weggelaten met verjaring.”

Leg eens uit?

Ruers: “Eigenlijk was eind vorige eeuw iedereen het erover eens dat er iets moest gebeuren aan de verjaringstermijn van dertig jaar. Want het was gekkenwerk: op het moment dat je ziek wordt, is het al verjaard. De tijd tussen blootstelling en ziekte kan wel zestig jaar bedragen! Op die manier heeft een asbestslachtoffer vrijwel nooit de kans om naar de rechter te gaan. Nou, in 2003 werd de Wet Verjaring Personenschade van kracht, maar níet met terugwerkende kracht! De nieuwe wet was alleen van toepassing op mensen die na 2003 zijn blootgesteld. Dus 99 procent van de slachtoffers viel buiten de boot. Ik zat toen namens de SP in de Eerste Kamer en samen met Jan de Wit, die in de Tweede Kamer zat, hebben we alles op alles gezet om de nieuwe wet om te buigen. Ik herinner me dat minister Donner op een openhartig moment erkende dat er in 1997 binnenskamers afspraken waren gemaakt tussen werkgevers en de regering. Want we waren bezig om het Instituut Asbestslachtoffers (waarin onder meer overheid, werkgevers, verzekeraars en het Comité Asbestslachtoffers zich inzetten voor slacht-





offers van asbestziekten –red.) op te richten en de werkgevers en verzekeraars zijn toen naar het ministerie gegaan en hebben gezegd dat ze alleen meewerkten aan de oprichting van het Instituut als de nieuwe wet geen terugwerkende kracht zou krijgen. Op die manier konden ze ongeveer de helft van de schadevergoedingen in hun zak steken en miljoenen per jaar verdienen. Nou, dan kom je als schuldige, veroorzakende partij toch goed weg. Dat komt puur door de politieke macht die de werkgevers en verzekeraars hebben.”

De Bruin: “De slachtoffers blijven dus achter met 17 duizend euro vergoeding van de overheid. Uit de belastingpot dus. We hebben uitgerekend dat de industrie maar aan een kwart van de rond vijfhonderd jaarlijkse mesotheliomslachtoffers schadevergoeding betaalt. Het feit dat slachtoffers alleen een overheidsregeling krijgen is schandalig. Er zijn partijen die hiervoor aansprakelijk te stellen zijn, namelijk bedrijven die mensen met asbest hebben laten werken en producenten die asbestproducten op de markt hebben gebracht. En die gaan nu gewoon vrijuit.”

Wat doen jullie daaraan?

Ruers: “Ik procedeer bijna permanent, op alle fronten, voor slachtoffers die met verjaring te maken hebben. Zojuist werd ik

nog gebeld door een 69-jarige meneer die tussen 1956 en 1967 aan asbest blootgesteld werd. Hij heeft op een scheepswerf van Wilton Feyenoord gewerkt en bij hem is twee jaar geleden mesotheliom vastgesteld. Het Instituut Asbestslachtoffers heeft tegen die man gezegd: ‘Sorry, Wilton Feyenoord is aansprakelijk gesteld maar beroept zich op de verjaring. U hebt 17 duizend euro van de staat gehad, ga maar naar huis.’ En ze hebben hem geen advies gegeven om nog verder te gaan. Heel slecht is dat. Ik voer dus veel procedures. Maar er moet ook een politieke verandering komen. Onder andere om die verjaringstermijn van tafel te krijgen.”

Over dat Instituut Asbestslachtoffers; daar hebben jullie pas geleden nog mee in de clinch gelegen. Waarom?

De Bruin: “Wij vinden dat het Instituut zijn werk niet goed doet, waardoor te veel slachtoffers worden afgescheept met die voorschotregeling van de overheid. Als het Instituut zijn werk beter zou doen of z’n beperkingen zou kennen en de mensen zou doorsturen naar deskundigen, naar ons bijvoorbeeld, dan zijn de mensen veel beter af. Wij hebben bij het Instituut herhaaldelijk aangekaart dat de resultaten onvoldoende zijn. Uit cijfers bleek namelijk dat

zestig procent van de slachtoffers alleen het voorschot van 17 duizend euro van de overheid krijgt. Slechts veertig procent van de mensen krijgt schadevergoeding, dus na bemiddeling door het Instituut. Wij hebben steeds gezegd: dan moet je iedereen die bij jullie niet meer dan het voorschot krijgt naar een advocaat sturen. Met onze know-how en juridische kennis halen wij er veel meer uit. Maar ja; de zwaarste partijen in het Instituut zijn de verzekeraars en de werkgevers...”

Ruers: “Tijdens de laatste vergadering van de raad van toezicht, waar ik namens Comité Asbestslachtoffers in zit, was het oorlog. Ze wilden ons kwijt en hebben me drie keer gevraagd of ik wilde opstappen. Toen wist ik zeker dat we erin moesten blijven.”

De Bruin: En waarom? Omdat onze cijfers klopten en we die naar buiten brachten! Stel je voor: ze vragen de vertegenwoordiger van de slachtoffers om zich terug te trekken!”

Jullie zijn net terug uit Turijn, Italië. Wat hebben jullie daar gedaan?

Ruers: “Er is een groot proces gaande van asbestslachtoffers van Eternit in Italië. De Eternit-fabriek in Casale Monferrato, niet ver van Turijn, is in 1986 gesloten en er zijn honderden, misschien wel duizenden slachtoffers die tijdens hun werk zijn blootgesteld aan asbest. Kijk, in al die Eternit-fabrieken over de hele wereld zie je hetzelfde: dezelfde werkwijze, dezelfde blootstelling, dezelfde ellende onder slachtoffers. De mensen in Italië hebben iets voor elkaar gekregen wat in Nederland nooit is gelukt: namelijk dat er strafrechtelijke vervolging is ingesteld. In Nederland kan dat niet, vanwege de verjaring, maar in Italië wel. De rechtszaak leeft daar enorm, de hele omgeving, hele dorpen doen mee, de provinciale overheid ook; iedereen staat er achter. Het bijzondere is, dat de officier van justitie de topmannen van het Eternit-concern heeft gedagvaard in een strafzaak. Zij zijn de verdachten. En dan blijkt het in het Italiaanse strafrecht ook nog zo te zijn dat je je als civiele partij kunt voegen in zo’n strafzaak en dat hebben de mensen massaal gedaan. Er zijn zesduizend civiele eisers: familieleden, slachtoffers en hun nabestaanden.”

De Bruin: “Wij zijn erheen gegaan omdat de slachtofferorganisatie daar heeft gevraagd om internationale ondersteuning. En omdat wij erg veel ervaring



hebben met Eternit in Nederland; ten opzichte van andere landen hebben wij een voorsprong als het gaat om schadevergoeding. Dus hebben wij gezegd: we moeten internationale solidariteit laten zien, we gaan ernaar toe.”

Ruers: “Zo was er onlangs ook een conferentie van asbestslachtoffers uit de hele wereld. Vanuit hun positie in hun land vertelden ze hoe zij ervoor stonden, wat ze tegenkwamen en hoe ze het hebben aangepakt. Echt een praktische vorm van internationale solidariteit, waaraan we zeker iets hebben kunnen bijdragen. Bijvoorbeeld in de vorm van het boek ‘Het asbestdrama: Eternit en de gevolgen van honderd jaar asbestcement’ dat ik samen met Nico Schouten van het Wetenschappelijk Bureau van de SP heb geschreven. Dat boek hebben we in het Engels laten vertalen en dat is heel goed gevallen in het buitenland. Plus dat er zojuist een zeer belangrijke uitspraak is geweest in de zaak-Langezaal. Die gaat over een man die lang geleden in zijn werk aan asbest was blootgesteld. Die baas bestond niet meer dus die konden we niet meer aanspreken. Toen hebben we Eternit als producent aangesproken en die zaak hebben we gewonnen. Echt een doorbraak. Het vonnis hebben we ook laten vertalen en op die conferentie toegelicht. Ook dat werd zeer goed ontvangen.”

Dus ik begrijp dat jullie aan de winnende hand zijn?

Ruers: “Ja en nee. Het is niet eenduidig. Opvallend genoeg zijn we bij Eternit, onze

grootste tegenstander, het verst. Daar hebben we tot nu toe eigenlijk alles gewonnen. Kijk, wij verdelen de slachtoffers in vier categorieën. Ten eerste de werknemers die blootgesteld zijn en ziek worden. Als tweede de huisgenoten, die er via de kleding mee in aanraking zijn gekomen. Dan als derde de milieuslachtoffers: bijvoorbeeld mensen die Eternit-afval als plaveisel op het erf hebben liggen. En tot slot hebben we de consumenten, de particulieren; mensen die gewoon thuis asbestplaten van Eternit vertimmeren. En tot nu hebben we in alle vier de categorieën gewonnen bij de rechter en hebben we een heel grote groep slachtoffers kunnen helpen. Maar dat geldt lang niet voor alle andere slachtoffers. De verjaringproblematiek speelt ons parten. Daar hebben we bij Eternit eigenlijk weinig last van gehad.”

Wat hebben jullie voor de toekomst nog allemaal in petto?

Ruers: “Eind dit jaar wil ik gaan promoveren op het thema asbest. Met mijn proefschrift wil ik er de aanzet toe geven dat de verjaringstermijn van dertig jaar wordt geschrapt. Daartoe wil ik de hele asbestgeschiedenis gaan evalueren; feiten boven tafel krijgen om aan te tonen dat de verjaring een groot maatschappelijk onfatsoen is. Kijk, momenteel halen we bij de rechter zeker een en ander binnen; we komen vooruit. Maar het is natuurlijk belachelijk dat een slachtoffer door die verjaring naar de rechter moet. In mijn ogen heeft het slachtoffer recht op steun, op

compensatie voor zover dat kan. Want je moet wel altijd bedenken dat elke juridische procedure en elke schadevergoeding tekortschiet. Mensen zeggen weleens met enige ironie tegen mij: ‘U mag het geld houden als u me weer gezond maakt.’ Bovendien zijn er mensen die niet durven procederen vanwege het financiële risico. Dan haken ze af en krijgen ze niks. Een grote misstand in onze samenleving is het.” De Bruin: “Zolang asbest nog overall aanwezig is, zullen er ook slachtoffers bijkomen; ieder jaar weer. En het is overall aanwezig: in allerlei openbare gebouwen, in scholen, in theaters, maar ook in de agrarische sector, waar heel veel asbest verwerkt is in bijvoorbeeld daken van stallen, noem maar op. Neem nou de V&D in Hoorn, waar vorig jaar bij de verbouwing van het filiaal asbest werd geconstateerd. Daar zijn mensen dus langdurig aan asbest blootgesteld, asbest dat afkomstig was uit plafondplaten. Wij hebben toen een oproep in de krant geplaatst waarin we werknemers opriepen om zich te melden. Zo van: wij willen alles weten over jullie werksomstandigheden en of jullie bekend waren met de risico’s. Daar kregen we de nodige reacties op en we kregen het beeld dat de werknemers wel gewaarschuwd zijn, maar dat er vervolgens niets aan die plafondplaten gebeurde. Dan denk je: wat gaat daar mis? Ik ben toen verder gaan speuren en kwam een presentatie tegen van een directeur van Vroom en Dreesman die zegt: ‘We willen er wel wat aan doen, maar de regelgeving is zo onduidelijk.’ Tsj... Maar goed, het gevolg is dat we binnenkort in gesprek gaan met de directie van V&D. Ook wij zijn niet blij dat het bedrijf op deze manier in de publiciteit kwam, maar het geeft ons in ieder geval een ingang om aan te geven: bedrijven, neem je maatschappelijke verantwoording. Ik wil maar zeggen: inventariseren en samenwerken is de enige manier waarop je van dit probleem af kunt komen en het aantal slachtoffers op termijn een halt toe kunt roepen.”

Ruers: “Kortom: mensen moeten zich altijd melden bij het Comité Asbestslachtoffers als er problemen zijn met asbest. Zowel de slachtoffers als de mensen die gevaar lopen.”

Voor meer info:
www.comiteasbestslachtoffers.nl

Tekst Rob Janssen
 Foto's Rob Voss



Agnes

Twintig jaar op volle kracht

Tegen de stroom in voortdurend de aandacht weten te vestigen op misstanden in de zorgsector. Een rem zetten op de marktwerking in de thuiszorg. De enorme macht van de farmaceutische industrie inperken. Het lijkt onmogelijk, maar onze Agnes kreeg het voor elkaar.

‘Van mij had je echt niet weg gehoeven!’, dat is de grote gemene deler van de berichtenstroom die op gang kwam nadat Agnes Kant op 4 maart haar vertrek uit de politiek aankondigde. Zij wilde de Tweede Kamerverkiezingen niet laten overschaduwden door de beeldvorming over haar optreden in de media. Het nieuws sloeg in

als een bom. Meer dan zesduizend mensen klommen in de pen om hun waardering uit te spreken voor alles wat Agnes met de SP voor elkaar heeft weten te boksen.

‘Ik wil je heel erg bedanken dat je altijd op de bres en de barricades gestaan hebt voor de zieken en gehandicapten. Ik ben zelf

reumapatiënt en was vroeger werkzaam in de thuiszorg. Jullie reclamespot met die oudere dame vond ik ijzersterk’, schrijft Paula van den Bos. Maar al te vaak was Agnes Kant de eerste die problemen in de zorg aan de kaak stelde en ze op de agenda van de Tweede Kamer wist te krijgen. Zo trok ze aan de bel over het ontstaan van



voorkruipt; en voor ouderen in verpleeghuizen die nog maar een keer per week mochten douchen. Om haar punt kracht bij te zetten kwam ze samen met patiënten en zorgmedewerkers in actie. Ruim honderdduizend mensen sloten zich aan bij de actie ‘Stop de uitverkoop van de thuiszorg’, in juni 2008 werd zelfs een aantal gemeentehuizen bezet. Ook werd het met een Gouden Loekie bekroonde televisiespotje gemaakt, waarin een oudere dame zich steeds verder uitkleedt. De lange adem werd in december beloofd, toen een Kamermeerderheid erkende dat de verplichte aanbesteding helemaal niet ‘moet van Europa’ – het argument waarachter de regering zich steeds heeft verscholen. Na ruim drie jaar van intensief actievoeren is die marktwerking nu dus van de baan. Gemeentes worden niet meer gedwongen om thuiszorg tegen de laagste

prijs in te kopen. Thuiszorgmedewerkers hoeven daardoor niet meer uitgeknepen te worden en mensen kunnen weer door een vaste thuishulp worden geholpen.

‘Ik ben als directeur werkzaam in de ziekenhuiszorg. Jouw kennis van de gezondheidszorg, jouw oprechtheid en je gedrevenheid hebben me altijd geïnspireerd. Jouw strijd tegen de negatieve neveneffecten van marktwerking is voor mij steeds heel herkenbaar geweest.’ Maria Schonewille, de afzender van dit bericht, is niet de enige bestuurder die Agnes Kant erkentelijk is. Het binnenhalen van 80 miljoen euro om kleinschalige woonvoorzieningen voor ouderen te realiseren, 10 miljoen extra voor intensieve zorg voor gehandicapten: ook dat kreeg Agnes Kant voor elkaar door onvermoeibaar tegen de parlementaire stroom in te roeien. Zo werden in 2004 oude verhogingen van de eigen bijdrage voor de thuiszorg geschrapt. Met de grootschalige SP-protestkaartenactie *No claim No way* en verhitte debatten in de Kamer werd in datzelfde jaar voorkomen dat mensen moesten gaan betalen om de huisarts te spreken. Maar liefst vijftienhonderd huisartsen namen bovendien deel aan een grote manifestatie van de actiegroep Zorg Geen Markt, tegen de marktwerking in de nieuwe zorgverzekeringswet, in 2005.

In 2006 gaven huisartsen bij een onderzoek van het vakblad voor geneeskunde Medisch Contact massaal de voorkeur aan Agnes Kant als nieuwe minister voor Volksgezondheid. Niet voor niets wordt ze vaak geroemd vanwege haar kennis van de gezondheidszorg: weinig mensen weten zo goed wat er speelt achter de deuren van zorginstellingen en artspraktijken als zij. Die kennis heeft ze vergaard door voortdurend werkbezoeken af te leggen en onderzoek te doen onder patiënten en medewerkers. Dankzij haar gedegen kennis is het zelfs gelukt om de macht van de farmaceutische industrie in te perken. Ze kreeg de Tweede Kamer achter de SP-stelling dat het belang van de patiënt voorop moet staan – en dat artsen dus moeten kunnen bouwen op onafhankelijk medicijnenonderzoek. Ook werden er dankzij haar acties bepaalde ‘symptoomreclames’, bedoeld om het verbod op medicijnreclames te omzeilen, uit de lucht gehaald. Kant heeft het de farmaceutische industrie dus vaak moeilijk gemaakt. Maar ook daar dwong ze respect af. Zo schrijft

Ad Antonisse van AstroZeneca BV dat hij haar vertrek erg jammer vindt. ‘We waren het niet altijd met elkaar eens, maar vaak ook wel. En in beide gevallen ben ik altijd onder de indruk geweest van de argumentatie, de gedrevenheid en het hart voor de gezondheidszorg dat op de juist plek klopte. Ook als je het niet eens was, heb ik altijd gemerkt dat jullie wel luisteren en ook openstaan voor goede argumenten.’

‘Wat hebben wij een geluk gehad al die jaren met iemand die zó bevologen was, zó begaan en bereid om zo veel energie erin te steken!’ (Annemarie Bottin, SP-lid) Ook op andere beleidsthema’s waarover Agnes Kant het woord heeft gevoerd is terug te zien dat ze altijd gedegen te werk gaat. Zo deed ze bijvoorbeeld uitgebreid onderzoek naar de speelruimte die kinderen nodig hebben, en deed ze een voorstel om de kinderbijslag inkomensafhankelijk te maken. Toen ze vanaf juni 2008 leiding ging geven aan de SP-Tweede Kamerfractie, werd haar manier van werken nog breder toegepast. Onder meer onder gevangenispersoneel, jeugdhulpverleners, politieagenten, binnenschippers en leraren werd uitgebreid onderzoek verricht en er lopen ook nog onderzoeken onder huisartsen en medewerkers in de ouderen- en gehandicaptenzorg. Uiteraard allemaal met als doel om vanuit de politiek een concrete bijdrage te kunnen leveren aan het signaleren en oplossen van problemen.

Agnes Kant doet het nu even rustig aan, maar dat zal vast niet lang duren. Ook veel brievers verwachten haar in de toekomst nog tegen te komen. Zo sluit Maria Schonewille haar bericht af met de woorden: ‘Je hebt het heel goed gedaan. Ik hoop dat je je voor de gezondheidszorg blijft inzetten. En daar heb ik alle vertrouwen in. Weet dat heel veel mensen achter je staan.’ Tegelijkertijd zien brievers in Emile Roemer een waardig opvolger en Agnes sluit zich daarbij aan: ‘Uiteraard had ik daar alle vertrouwen in, anders had ik deze moeilijke stap nooit kunnen nemen.’

Tekst Jola van Dijk

Foto Suzanne van de Kerk

Met dank aan Renske Leijten, Jan Marijnissen, Ineke Palm en Jessica van Ruitenburg



De lange adem van Helen Vereijken

Vroeger was ze verlegen en bleef ze liever op de achtergrond. Maar om een buslijn te redden overwon Helen Vereijken uit Leende haar schroom en trok wethouders, Kamerleden en een minister aan hun jas. Met succes!

Bescheiden en bedachtzaam is ze. Helen Vereijken (50) spreekt kalm en kiest haar woorden zorgvuldig. Ze werkt fulltime bij de gemeente Eindhoven als financieel medewerker. Met partner Martin en twee kinderen woont ze in een twee-onder-een-kapwoning in Leende, iets ten zuiden van de lichtstad. “Mama zorgt ervoor dat de bus blijft”, zeggen die.

Het begon allemaal een kleine twee jaar geleden. Een berichtje in de krant: buslijn 173 van Weert via Leende naar Eindhoven verdwijnt. “Ik weet nog dat ik dacht: dat kán toch niet”, vertelt Vereijken. “Ik nam contact op met de dorpsraad in Leende. Ook die vond dat de bus moest blijven en wilde een enquête gaan houden. Ik liet weten dat ik die graag wilde ondersteunen. Maar er gebeurde niets en ik hoorde ook niets meer. Maanden later kreeg ik te

horen dat ze zouden gaan overleggen en via pers en website iedereen op de hoogte zouden houden. Maar opnieuw gebeurde er niets. Ik weer mailen naar de dorpsraad. Toen kreeg ik reacties als: ‘We mogen ons niet met politiek bemoeien van de gemeente’, en ‘Ach, het is toch vechten tegen de bierkaai.’ Tsja... Toen besloot ik om het zelf maar te gaan doen.”

Ze begon met het maken van handtekeningenlijsten. “Die heb ik bij de winkels in Leende neergelegd: bij de supermarkt, de bakker, de huisarts, overal in bakjes met een pen erbij. Elke dag haalde ik de volle lijstjes op en legde ik weer nieuwe blaadjes neer. Al snel had ik 2100 handtekeningen opgehaald, dat is half Leende!”

Wat de reddingsactie voor Lijn 173 ingewikkeld maakte, was dat de opheffing van de bus samenhang met de aanleg van een nieuw treinstation in het nabijgelegen

Maarheeze. De NS zag in buslijn 173 namelijk een ‘concurrent voor de trein’. Zo werden in de regio potentiële treinreizigers uitgespeeld tegen tevreden busreizigers. Blij met de trein? Jammer dan voor de bus. Dit terwijl de bus cruciaal is voor inwoners van de plaatsen Leende en Cranendonck. Studenten, forenzen en winkelpubliek: allemaal zijn ze aangewezen op lijn 173. Eerst naar het nieuwe station in Maarheeze en dan met de trein verder naar Eindhoven zou veel langer duren en veel meer kosten. Ook voor Helen Vereijken. “Met die bus 173 ga ik iedere dag naar mijn werk, het is een prima verbinding tussen Leende en Eindhoven. Maar het gaat niet alleen om mensen zoals ik. Denk ook aan ouderen, mensen die slecht ter been zijn of slechtziend. Als die met de trein naar het station in Eindhoven moeten, hebben ze een groot probleem.”

“Ik heb dat SP-Kamerlid gewoon gebeld en even later zat hij bij mij thuis”

Hoewel de lokale handtekeningactie uitstekend was verlopen, realiseerde Vereijken zich dat ze meer hulp nodig had. “Ik zat te denken aan een landelijke politieke partij met hart voor het openbaar vervoer. En ik wilde een politicus strikken die wist hoe deze regio in elkaar zit. Al snel kwam ik uit bij de SP en Tweede Kamerlid Paul Lempens. Hij woont in Weert: toevallig langs de route van buslijn 173. Ik heb hem gewoon gebeld voor een afspraak. Niet veel later zat hij met een aantal SP'ers uit de regio bij mij thuis. Samen hebben we toen een enquête op touw gezet.”

Dat was in januari 2009. Rond dezelfde tijd liep Vereijken op haar werk Erik van Merrienboer tegen het lijf, verkeerswethouder van Eindhoven en bovendien bestuurslid van het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) – de concessiehouder van het openbaar vervoer in de regio. Ook bij hem vond Vereijken gehoor. Maar met de komst van het station in Maarheze in het achterhoofd wilde Van Merrienboer

vooralnog geen onvoorwaardelijke steun uitspreken. Vereijken schreef ook minister Eurlings aan, maar tot meer dan een afhoudend antwoordbriefje van het ministerie leidde dat niet.

Op 22 juni vorig jaar presenteerde Vereijken vijfduizend handtekeningen, voor een deel samen met de SP opgehaald in Leende en Cranendonck. Ook maakte ze de uitkomst van de enquête bekend, waaruit bleek dat nagenoeg iedereen in genoemde plaatsen de bus wil behouden. Vereijkens actie werd die dag ondersteund door een ware SP-colonne. Zelfs de gloednieuwe SP-touringcar met landelijke kopstukken als Jan Marijnissen, Agnes Kant en Emile Roemer streek neer op het dorpsplein in Leende. Emile Roemer had toen al meermaals over de bedenkelijke ruilhandel rond Lijn 173 aan de bel getrokken in de Tweede Kamer. Maar ‘Den Haag’ wenste niet in te grijpen. Vereijken: “Dik vierhonderd plaatsgenoten kwamen naar het dorpsplein toen de SP-karavaan daar neerstreek. Allerlei media waren aanwezig, ik moest het ene na het andere interview geven. Ik was een bekende Leendenaar geworden.”

“Ik was het beu dat de bus zomaar uit Leende zou verdwijnen”

Prachtig natuurlijk, maar het resultaat was nog steeds niet bereikt. Dus werd er weer een tandje bijgeschakeld. Een speciale actie-website ging de lucht in en samen met SP-regiobestuurder Henk van der Wal, de lokale SP en Emile Roemer werd een plan opgesteld om alle 21 SRE-gemeentes te bezoeken. Maar zover kwam het niet meer. Of beter gezegd: zover hoéfde het niet meer te komen, want vlak voor kerst 2009 kwam het bericht waarop zo lang was gehoopt. Het SRE toonde zich bereid het financiële risico van de NS over te nemen. Oftewel: reddingsactie geslaagd, lijn 173 blijft.

Op 18 januari knalden de kurken, tijdens een feestelijke bijeenkomst in zaal De Scheuter in Leende. Helen Vereijken, Emile Roemer en SRE-woordvoerder Erik van Merrienboer feliciteerden de inwoners. “Ik was de gedachte beu dat de bus uit Leende zou verdwijnen en vroeg me af: kunnen we daar iets tegen doen?”, blikte Helen Vereijken terug. “Een goedgebruikte buslijn die door concurrentie zou verdwijnen; ik kon het niet meer aanzien”, motiveerde Emile Roemer zijn landelijke inzet. “Dit is het startschot om het samenspel tussen bus en trein te verbeteren”, aldus Erik van Merrienboer. Een dag later meldde Helen Vereijken zich aan als lid van de SP. “Ik wilde nog even onafhankelijk blijven totdat de actie helemaal achter de rug was”, legt ze uit. Helen Vereijken geeft het toe: de moeilijke, maar uiteindelijk succesvolle actie veranderde haar. “Ik was nooit gewend om veel te praten, ik bleef liever op de achtergrond. Ook al kende ik de mensen goed, ik was vaak onzeker als ik veel tegen ze moest praten. Toch zette ik de busactie op touw, ja. Omdat ik vond dat toch *iemand* moet opstaan. Uit eigen ervaring weet ik dat mensen dat niet gauw doen. Als ik terugkijk naar mezelf, dan weet ik dat mensen wel mopperen en dat ze dat meestal goed bedoelen. Maar écht iets doen, dat is voor velen toch een stapje te ver. Voor mij nu niet meer. Daar ben ik helemaal overheen.” Waarvan acte. Na de gemeenteraadsverkiezingen, waarbij de SP in Helens afdeling haar eerste zetel pakte, werd ze gekozen tot afdelingsvoorzitter.



Tekst Jola van Dijk en Rob Janssen
Foto's Jan Staal



**Strijd van
schoonmakers
gaat om meer
dan een paar
dubbeltjes**

Respect



De schoonmakers voeren actie voor een betere cao. Zij willen waardering voor hun belangrijke werk en met respect worden behandeld. Nu al oogsten zij respect door aan de rest van Nederland te laten zien wat solidariteit en volharding betekenen.



Emile Roemer krijgt uitleg over loon en lasten. Roemer: “Veel schoonmakers behoren tot de werkende armen”



Sadet Karabulut staat (en zit) al tijden schouder aan schouder met de actievoerders



Remi Poppe en Manja Smits monteren veldbedden voor de schoonmakers. Poppe: “Oude tijden herleven”

Het is een historische strijd. De schoonmakers voeren al maanden actie en staken inmiddels acht weken. Het is de grootste schoonmaakstaking ooit in Nederland. Het is de langste sectorbrede staking sinds de visserijstaking in 1933. Ron Meyer is SP-fractievoorzitter in Heerlen en als bestuurder bij FNV Bondgenoten verantwoordelijk voor deze actie: “Dat de schoonmakers zo lang en massaal moeten staken voor een looneis van twee dubbeltjes, dat zegt iets over het beschavingsniveau van een rijk land als Nederland.”

Na maanden acties en korte stakingen besloten de schoonmakers in februari om het werk nu echt neer te leggen. Zij willen een nieuwe cao met een normale loonstijging, reiskostenvergoeding en de mogelijkheid om een opleiding te volgen. Schoonmakers zijn de dupe van het systeem van uitbesteden: opdrachtgevers huren schoonmaakbedrijven in en zijn op zoek naar de laagste prijs. De schoonmaakbedrijven doen dan ook een zo laag mogelijk bod, en proberen vervolgens de loonkosten zo laag mogelijk te houden. Al jaren zitten de schoonmaakcontracten in een neerwaartse spiraal. Met als resultaat dat de schoonmakers steeds harder moeten werken, er steeds minder vaste contracten worden aangeboden, en op alles beknipt wordt. Zo houden werkgevers – de schoonmaakbedrijven – en opdrachtgevers, zoals NS en Schiphol, elkaar in een houdgreep. De schoonmakers zijn de klos.

Nederlands leren

Half maart 2010. De stakende schoonmakers voeren de druk op. Op Utrecht centraal station verzamelen zich honderden stakers uit heel het land voor een ‘sit-in’. Zij zijn van plan om met een groep te blijven slapen in de stationshal tot de werkgevers weer willen praten. Kapi Lijfrock is 29 jaar en werkt nu zes jaar als treinschoonmaker in Eindhoven. Hij is trots dat er zo veel collega’s zijn: “We zijn vandaag goed bezig. Met zo veel mensen is de boodschap duidelijk: doe een fatsoenlijk bod en kom de afspraken na. Met de bond is vorig jaar afgesproken dat iedereen een opleiding kon doen. In ruil daarvoor zouden startende schoonmakers iets minder verdienen. Van de 14.000 hebben er nu 140 een opleiding gedaan. Maar dat geld hebben de bazen wel in de zak gestoken.” Onder de schoonmakers vind je veel migranten. Zij willen graag Nederlands leren. Volgens Annie van Leeuwen, treinschoonmaker in Den Haag, is dat ook erg belangrijk voor de veiligheid: “Ik ben voorvrouw en heb de verantwoordelijkheid voor een team. Ik moet zorgen dat het werk gedaan wordt, maar ook dat het veilig gebeurt. We werken op het spoor. Als ze me niet verstaan op het moment dat er een gevaarlijke situatie is, gaat het fout. Nu spreek ik gelukkig vloeiend Turks, goed

Engels en een beetje van andere talen. Maar ik heb als regel: tijdens het werk praten we Nederlands.”

Iemand met zoveel talenkennis en verantwoordelijkheid zal toch wel redelijk wat verdienen? Van Leeuwen: “Ik verdien 1340 euro bruto voor 40 uur werken. Dat is niet veel, zeker omdat ik veel reiskosten heb. Ik woon in Spijkennisse zodat ik dicht bij mijn kleinkinderen kan zijn. Ik werkte in Rotterdam, maar in de nachtdienst heb ik een ongeluk gehad. Nu is mijn knie defect en mag ik niet meer ongelijk lopen. In Rotterdam moet je de perrons op en af en in de nachtdienst moet je de treinen in en ze hebben in Rotterdam geen schoonmaakperron. Dus moest ik naar Den Haag, waar alles gelijkvloers is. Daardoor heb ik meer dan 300 euro reiskosten per maand – en die worden niet vergoed.” Een van de eisen van schoonmakers is dat reiskosten vergoed worden. Nu geldt daarvoor een grens van 60 kilometer per dag.

Op de eerste avond van de sit-in wordt bekend dat de werkgevers wel willen praten, maar pas over een week. De schoonmakers reageren woedend. Judy Lock is schoonmaakster op Schiphol en kreeg samen met de vakbond vorig jaar een betere cao voor de schoonmakers daar voorelkaar. Nu zet ze zich in voor

“Pijn in de buik na de onderhandelingen”



Mehmet Mercan zingt voor zijn stakende collega's; hierdoor dreigt hij ontslagen te worden

een goede cao in heel Nederland; tijdens het laatste SP-congres sprak ze de zaal toe om de stakingen aan te kondigen. Zij verwoordt de woede: "In de schoonmaak is er veel gebrek aan respect; er wordt slecht met mensen omgegaan. De bazen zeggen nu dat ze volgende week een keer met ons willen praten; dat vind ik ook niet van respect getuigen, als je al vijf maanden bezig bent." Later op de avond blijkt dat de onderhandelaars van FNV Bondgenoten het toch voor elkaar hebben gekregen om de volgende dag met de werkgevers te onderhandelen. Het eindbod van de werkgevers is echter belachelijk laag. De schoonmakers gaan door.

Steun in woord en daad

De SP steunt de schoonmakers. Al vanaf het begin van de acties hebben SP'ers laten zien dat zij ook vinden dat de schoonmakers meer verdienen. SP-Tweede Kamerlid Sadet Karabulut kent de actievoerders inmiddels goed. Zij steunt ze in woord en daad. Zo heeft zij in een motie in de Tweede Kamer aan de regering gevraagd de schoonmakers te hulp te schieten: "Het kabinet heeft als groootaanhouder enorm veel invloed bij NS en Schiphol. Deze bedrijven zeggen maatschappelijk verantwoord te ondernemen. In de praktijk gaan ze niet goed om met personeel, ook al huren ze deze mensen in. Er zijn ook bij deze bedrijven stakingsbrekers ingezet: mensen die het werk van de stakers overnemen, zodat de klanten er minder last van hebben.

Dat mag niet, anders zou het recht om te staken waardeloos zijn. De motie vraagt het kabinet: gebruik nou al je invloed zodat dit conflict tot een goed einde komt. Die motie is aangenomen. Het is goed dat de schoonmakers weten dat ze steun hebben van een meerderheid in de Tweede Kamer."

Ook SP-fractievoorzitter in de Tweede Kamer Emile Roemer laat zien dat hij de schoonmakers steunt. Hij praat met stakers, doet mee met de sit-in en steekt de mensen met een vlammeende toespraak een hart onder de riem. Hij zegt over zijn betrokkenheid: "Dit is meer dan een gewone actie. Die mensen knokken voor respect. Hun gevecht legt bloot hoe de tweedeling tussen arm en rijk steeds groter wordt. Veel schoonmakers behoren tot de werkende armen van Nederland. Als de samenleving dit laat gebeuren, dan moeten we ons eigenlijk rotschamen."

Al snel schenkt de SP veldbedden en goede luchtmatrassen aan de overnachters op Utrecht centraal station. Het is een idee van SP-Tweede Kamerlid Remi Poppe: "Het idee komt uit 1979. Er was een grote sleepbootstaking. Een paar sleepbootstakers waren gearresteerd en zaten in de cel. De vrouwen hadden ontdekt aan welke kant van de gevangenis ze zaten. Ze gingen elke avond samen met collega-slepers in dat straatje zitten. Toen hebben we stoeltjes en stretchers gegeven, zodat ze daar dag en nacht konden blijven. Nu hoorde ik van Sadet dat de schoonmakers op van die schuimplastic matjes liggen. Da's niks – de vloer is hier hartstikke koud. SP-partijbureau bellen, stoeltjes,



Boze reacties op het vernederende bod van de werkgevers – een kadobon van 25 euro

stretchers, en nu zit ik ze in mekaar te zetten. De oude tijden keren terug."

Pijn in de buik

De acties van de schoonmakers worden steeds beter opgepikt door de media. Een week later willen de werkgevers weer onderhandelen. Maandagavond wordt er onderhandeld; de vakbond organiseert op dinsdag een bijeenkomst waar de stakers over het resultaat kunnen stemmen. Het wordt een emotionele bijeenkomst. Het eindbod van de werkgevers blijkt erg mager; eigenlijk het oude onderhandelingsresultaat, plus een cadeaubon voor de stakers van 25 euro. Hanneke Lelieveld uit Nieuw-Vennep en Cynthia Kerkhoven uit Helmond waren namens de schoonmakers bij de onderhandelingen. Kerkhoven was vooral boos: "Op de werkgevers. Diep beledigd dat ze je met zoiets afschepen." Lelieveld: "Ik had pijn in de buik na de onderhandelingen. Wat vinden ze ervan? Hoe brengen we dit? Gaan de mensen het opgeven?"

Maar de schoonmakers gaven niet op. Er vloeiden tranen over het vernederende bod. In de pauze stemden de schoonmakers in groepjes over het voorstel. De uitslag werd door de stakingsleiders aan de zaal verteld. De conclusie was duidelijk en unaniem: het verdriet was omgeslagen in boosheid en een nog grotere actiebereidheid. Lelieveld: "Het was heel emotioneel. Ik had echt kippenvel op het podium. Ik kon mijn tranen ook moeilijk bedwingen. Als je zo'n solidariteit voelt, in zo'n grote volle zaal." Mari Martens van FNV



Stakers stemmen in groepjes over het onderhandelingsresultaat. 'Doorgaan!' is de conclusie

“Het gaat ruig worden”

Bondgenoten vat de conclusie samen: “Ik heb een prachtig groen shirt aan, gekregen van een collega van de Zweedse transportarbeidersbond. Er staat op: Ik hou van ruig. Jullie hebben besloten dat we doorgaan met de actie. We gaan naar de opdrachtgevers toe, om ze te wijzen op hun verantwoordelijkheid. Elke week pakken we er een. Het gaat ruig worden!”

Dreigen met ontslag

Het is lastig om veel schoonmakers op de been te krijgen. Het is al jaren een trend om vaste contracten te vervangen door tijdelijke contracten en uitzendwerk. Contractanten en uitzendkrachten gaan niet graag staken, omdat zij zich minder beschermd voelen tegen ontslag. Schoonmaakbedrijven maken hiervan gebruik door met ontslag te dreigen als ze gaan staken. Zij proberen dit zelfs bij mensen met een vast contract, omdat het vaak mensen met een lage opleiding zijn, die niet goed op de hoogte zijn van hun rechten. En het blijft niet bij dreigen. Mehmet Mercan is schoonmaker op Utrecht centraal station. Hij staakte niet mee, omdat hij nog geen vast contract had en eerst zeker wilde weten dat hij niet in de problemen kwam: “Maar ‘s avonds heb ik mijn collega’s gesteund, en ben bij de sit-in geweest. Ik heb getrommeld en gezongen. Een chef van de NS zag mij en die heeft tegen mij gezegd: je mag hier niet meer werken. Ik werk niet voor de NS, maar voor schoonmaakbedrijf Robbers. Maar toen ik mijn baas sprak, zei hij hetzelfde. Toen ben ik maar echt gaan staken.” Mercans situatie is meteen besproken met de organisator van de vakbond (de *organizer*) in Utrecht en die houdt goed in de gaten of Mercan niet echt ontslagen wordt. Dat dat zin heeft, bewijst het verhaal van Abdel Ilah Sbihi. Ashna Kamta is ook *organizer*; ze vertelt dat Abdel bij het hoofdkantoor van de Telegraaf werkt en nog in zijn proeftijd zat: “Bij het begin van de staking werd hij bedreigd



door zijn voormannen, en inderdaad: hij heeft nu een brief dat ze niet doorgaan met hem. FNV Bondgenoten ging met zeshonderd stakers naar de Telegraaf en eiste dat dat werd teruggedraaid. Het hoofd inkoop van de Telegraaf belde meteen de directeur van GCA, het schoonmaakbedrijf. Die kwam langs en nu is geregeld dat Abdel na de staking mag terugkomen.” Een voor Abdel Ilah Sbihi belangrijke overwinning, maar ook voor het succes van de staking, volgens Kamta: “Wij willen meer stakers en zo laten we zien dat mensen zich niet bang hoeven te laten maken door hun baas. Ook heel belangrijk is dat de schoonmakers zien dat je met solidariteit heel wat voor elkaar kunt krijgen.”

Zelf spieren kweken

De acties zijn in volle gang. Ron Meyer maakt lange dagen: “Laten we zeggen dat ik niet veel slaap. Maar als je wat wilt bereiken moet je volhouden. De schoonmakers geven daarin het goede voorbeeld. Ik word als SP'er ook geïnspireerd door de solidariteit en kracht van deze mensen. De FNV is als een sportschool: van lidmaatschap alleen word je niet gespierd. Daarvoor moet je wel zelf de gewichten oppakken. Dat is de strijd die we ook in de samenleving moeten voeren. Vanmiddag gaan we naar Schiphol om directeur Nijhuis

de bonus te geven van 25 euro die de stakers was aangeboden. Hij heeft net naast zijn salaris van ruim 3,5 ton een bonus van bijna 200.000 euro gekregen. Met dat geld zou het onderhandelingsverschil voor al zijn schoonmakers betaald kunnen worden. En dat zijn er duizend! We stellen nu een convenant op, waarin we vragen van opdrachtgevers om zich bereid te tonen om de prijsstijging te accepteren die het gevolg is van de loonstijging van de schoonmakers. Zij zijn verantwoordelijk voor de prijzenoorlog waar de schoonmakers de dupe van zijn. Ze hebben het steeds over maatschappelijk verantwoord ondernemen: teken dan maar.”

Meyer roept SP'ers op om in de bedrijven waar ze werken, in de gemeentehuizen en in de provinciehuizen schoonmakers aan te spreken en ze te motiveren om ook te gaan staken. Meyer: “FNV Bondgenoten werkt samen met maatschappelijke organisaties om dit tot een succes te maken. Politieke partijen horen daar bij, zolang duidelijk is dat het hier om de schoonmakers gaat. Ook andere partijen zijn welkom. Maar voorlopig zie ik alleen de SP echt steun bieden.”

tekst en foto's Diederik Olders



Pioniers

1994. De kiezer stuurt voor het eerst SP'ers naar de Tweede Kamer: Jan Marijnissen en Remi Poppe. Zij maken de verkiezingsleus 'Stem tegen, stem SP' waar, door als enigen fel oppositie te voeren tegen de dan nog verse politieke mode van het neoliberalisme. De tweekoppige fractie legt de basis voor de goede naam van de SP: niet bang om stevig te debatteren, maar altijd onderbouwd.

2010. Zonder veel tam-tam verdwijnen de twee pioniers uit de Tweede Kamer; zowel Jan als Remi zijn niet meer verkiesbaar, elk om zijn eigen redenen. Gelukkig is de partij nog niet van ze af en zullen ze zich ermee blijven bemoeien – stevig en altijd onderbouwd.

Foto Paul Stolk / ANP

HET KAN voor 't eerst in Boxmeer!



Op 27 maart zette Emile Roemer in zijn woonplaats Boxmeer alvast de toon voor de rit naar de Kamerverkiezingen op 9 juni.

Nee, een “buukske” met Emile Roemer hoeft ze niet. De oudere mevrouw is duidelijk, als een Boxmeerse SP'er haar de Tribune met de SP-leider op de cover aanbiedt. En ze heeft een reden: “Ik ken Emile beter dan jullie. Ik heb z'n kinderen zien opgroeien.” Zo gaat dat op deze zaterdagmiddag in Boxmeer. Iedereen kent Emile en Emile kent iedereen, zo lijkt het. In winkelcentrum De Kloostertuin doet de SP-leider, begeleid door een twintigtal partijgenoten, ongeveer een half uur over honderd meter want om de haverklap wordt hij aangesproken door bekenden. “Hee Emile, hoe is het?” Felicitaties en gelukwensen alom. Een andere voorbijganger is iets opgevallen: “Emile jonge, waar hedde ow stropdas gelaten?” “Och Sjef, 't is zaterdag hè”, antwoordt Roemer lachend aan de zoveelste bekende.

Even tevoren heeft Roemer eigenhandig de allereerste ‘HET KAN’-megabanner

geplakt. Met vaste hand en flinke klodders lijm (“Ik heb dertig jaar ervaring hiermee”) bracht hij de levensgrote slogan ‘HET KAN – ZORG VOOR IEDEREEN’ aan op een van Boxmeers raadsverkiezingsborden die sinds 3 maart staan te wachten op de landelijke verkiezingscampagne. Boxmeer is de eerste van 140 lokale SP-afdelingen waar de nieuwe megabanners opgeplakt worden. Roemer: “De echte verkiezingscampagne begint met ons congres op 24 april. Maar de komende maand is voor ons het perfecte moment om met z'n allen de straat op te gaan en met iedereen het gesprek aan te gaan over hoe het volgens ons óók kan in ons land. Terwijl anderen het vooral menen te moeten hebben over hoofddoeken en theedrinken, gaan wij het hebben over wat er in crisistijd echt toe doet. Hoe houden we de AOW op 65? Hoe geven we mensen met weinig geld wat meer en vragen we aan mensen met veel geld wat extra? En hoe leggen we de rekening van de crisis vooral daar waar die

thuishoort: bij banken, beleggers, speculanten en grootverdiensers?”

“Een beter Nederland in de steigers zetten”

Eerder die week had Roemer het SP-conceptverkiezingsprogramma ‘Een beter Nederland voor minder geld’ gepresenteerd. Daarmee komt de partij met een ambitieus, haalbaar en betaalbaar programma waarmee gekozen wordt voor zekerheid in crisistijd. Speerpunten zijn een eerlijke verdeling van de pijn van de crisis, het geven van zekerheid aan mensen in crisistijd – onder meer door bescherming van de publieke sector – en perspectief bieden door middel van de opbouw van een menselijker, socialer en duurzamer Nederland. Roemer: “Na alle gemiste kansen van Balkenende IV kan alleen een stabiele regering voor een socialer en duurzamer beleid zorgen. De SP is klaar voor zo'n regering en zoekt samenwerking met andere partijen die een beter Nederland in de steigers willen zetten.”

Tekst Rob Janssen
Foto Bas Stoffelsen



Tekst Daniël de Jongh
Foto Karen Veldkamp

“Je leeft maar een keer, dan moet je ’t ook gelijk goed doen!”

Veel SP’ers zijn duizendpoten, maar Henk van Huisstede (60) uit Hilversum spant de kroon. De betonafwerker en vakbondsman was snelwandeldkampioen, zette in 1974 het wereldrecord marathonschaken op 103 uur en 45 minuten, tekent stripverhalen en schrijft boeken over de geschiedenis van de vakbeweging.

Hoe lang ben je al lid van de SP?

“Sinds 1978. De afdeling stond toen nog in de kinderschoenen, ik heb het echt zien groeien, vanaf de eerste stem op de SP.”

Wat was jouw SP-moment?

“Tijdens de bouwstaking van 1984 belde Jan Marijnissen me op: ‘Henk, mag ik morgen met je mee?’ Hij maakte een reportage voor de Tribune. Hij was toen nog niet zo bekend, maar ik vond het een heel bijzondere ontmoeting.”

Wat is je favoriete plek op de wereld?

“Mijn huis, met mijn groentetuin en mijn werkkamer.”

Er staan nogal wat archiefdozen in die werkkamer.

“Ja, al meer dan dertig jaar berg ik alles op wat er over de SP verschijnt: netjes in plastic en voorzien van datum. Van de schaakbond heb ik ook veel, en over de vakbeweging natuurlijk.”

Heb je nog meer hobby’s?

“Ik ben jeugdleider geweest bij het voetbal en heb 24 jaar lang jeugdschaakles gegeven bij de Bergse Kasteelridders. Weet je wat mooi was: het ledental liep op van drie naar 125 jeugdschakers, daarvan kwamen er veel bij mijn voetbalclub vandaan.”

Hoe doe je het toch allemaal?

“Och, je leeft maar een keer, dan moet je ’t ook gelijk goed doen!”

LEZEN



Pietje Bell bij de SP

Op zijn walmende JAWA-motor trok Tribune-verslaggever Paul Waayers begin jaren negentig door het land om reportages te maken over mensen die door de grote media werden genegeerd. Met grote betrokkenheid en een flinke snuif brutaliteit schreef hij over het vergeten leed van mijnwerkers die stikten in hun ademhaling, bouwvakkers met asbestkanker en getergde flatbewoners met stacaravans. Zijn boek over de 'jongensjaren' van de SP leest als een kwajongensboek: geschreven vol spot, humor en vaart, kritisch (ook op de partij) en met het hart op de goede plaats. (*Daniël de Jongh*)

De SP van binnenuit
Paul Waayers
De Witte Uitgeverij

HOREN



K's Choice terug van weggeweest

Eindelijk is er weer een nieuw album verschenen van de Vlaamse band K's Choice: Echo Mountain. In de jaren negentig brak de band van broer en zus Bettens door met hits als *Not an addict* en *Everything for free*. Na tien jaar samenwerking was de lol er wel vanaf en besloten ze hun eigen weg te gaan, om tien jaar later vol enthousiasme nu toch weer bij elkaar te komen. Het resultaat is een dubbel-cd met zowel uptempo nummers als ballads. De karakteristiek dromerige, ietwat melancholische inslag is behouden, maar wel verrijkt met een decennium aan extra muzikale inspiratie. (*Jola van Dijk*)

Echo Mountain
K's Choice
Sony Music

ZIEN



Krabat

Van het beroemde (kinder)boek van Otfried Preussler 'Meester van de Zwarte Molen' – in het buitenland bekend als 'Krabat' – werd al eens een tekenfilm gemaakt, waarin het duistere doch ontroerende verhaal over onderdrukking, zwarte magie en liefde voortreffelijk werd weergegeven. Daarnaast herbergt het verhaal de nodige verwijzingen naar historische, sociale en volkenkundige aspecten. In deze spectaculaire verfilming ligt de nadruk echter vooral op de *special effects*. Prachtig om te zien natuurlijk, maar het meeslepende mysterieuze sfeertje van eeuwenoude sagen en legenden verdwijnt in deze film naar de achtergrond. Boek en tekenfilm zijn eerlijk gezegd beter. (*Rob Janssen*)

Meester van de Zwarte Molen
Nu op dvd

LEZEN

Komt 'n vrouw bij de sociale dienst

Door Daniël de Jongh

Reactie Franciscanse Beweging op een hulpvraag (Franciscus, beschermheilige van de armen!): 'Wat een aangrijpend verhaal heeft u ons gestuurd. Maar wat fijn dat God u de kracht geeft om te schrijven! We wensen u vrede en alle goeds!'

Het valt niet mee om jarenlang van een uitkering te moeten leven. In het boek 'Komt 'n vrouw bij de sociale dienst' maakt Tineke Nussbaum korte metten met de gedachte dat er in Nederland 'voor alles wel een potje' is. Volgens haar is armoede allesbehalve een keuze en is er van de verzorgingsstaat nog maar weinig over. Dat illustreert ze met korte verhalen en anecdotes uit haar dagelijks leven. De aanvraagprocedures voor bijzondere

bijstand, het dedain van allerhande hulpverleners, de uitzichtloosheid van het reïntegratietraject, de weldoeners die met liefdadigheid een stoel in de hemel denken te reserveren en niet te vergeten de venijnige verleidingen van de postorderbedrijven – Nussbaum schrijft ze allemaal de hel in. Haar toon is lichtvoetig en ironisch, maar ook boos en bij vlagen zwartgallig. Nussbaum is immers een 'onrendabele', iemand die volgens moderne maatschappelijke inzichten de samenleving meer kost dan opbrengt. De term 'onrendabelen' is ontleend aan de gelijknamige film van Marcel van Dam (zie ook Tribune november 2009). Hij schreef ook het voorwoord bij dit boek en prijst daarin het lef waarmee Nussbaum



'beeldend, vlijmscherp en niet zonder humor' schrijft over haar leven als 'moeder van de eeuwigdurende bijstand'.

Komt 'n vrouw bij de sociale dienst
Tineke Nussbaum
Uitgeverij Gigaboek

Verharding in de samenleving

Met angst en beven zie ik hoe de partijen over elkaar heen rollen om de 'zieltjes van de kiezer' te winnen. De een haalt nog harder uit dan de ander. Partijen die hoofddoekjes willen verbieden! Vrijheid van meningsuiting is een groot goed in Nederland, maar ik hoop vrijheid van kleding ook. Partijen die roepen dat homo's niet meer prominent aanwezig mogen zijn in Amsterdam, of een partij die wil dat een burgemeester binnen 24 uur gaat bepalen wie er tuig zijn – zodat ze een enkelband om krijgen. Dit schijnt tegenwoordig de taal van het volk te zijn, taal waar je kiezers mee wint. Het gaat in de pers niet langer over mensen die tot hun 67e door moeten werken. Schoonmakers met een salaris dat schandalig laag is. We spreken niet meer over de lange wachtlijsten in de jeugdzorg of het feit dat de Nederlander met kiespijn loopt omdat de tandarts niet langer onder de (veel te dure) verzekering valt. Links en rechts heeft niet langer met het economisch beleid te maken, maar met de vraag of de partij voor of tegen de allochtoon is. Ik heb een wens: zouden wij niet met zijn allen willen proberen een leuk land voor iedereen te maken, een land waar iedereen mag meedoen. Een land waar je ook als kind uit een minima-gezin nog toekomst hebt. Een land waar partijen geen politiek meer bedrijven door iedere dag de krant te lezen en het nieuws te kijken om vervolgens een zo mooi mogelijke oneliner naar de pers te gooien. Maar mensen die zich echt boos maken om het onrecht in Nederland. En oprecht nadenken wat het beste is voor de mens. Zonder dubbele agenda. Mijn stem gaat in ieder geval naar de partij die dat in mijn optiek nog steeds doet. Mijn stem gaat naar de partij voor de mens, de partij voor het dier, en de partij voor de wereld.

Deborah Theijn, Hoorn

Prik mee: PRIKBORD@SP.NL

Belastingtip

Als belastingconsulent ontdekte ik dat veel mensen niet op de hoogte zijn met de Wet op de Doorwerkbonus, van 1 januari 2009. De bonus is beschikbaar voor mensen vanaf 61 jaar. Deze bonus is niet verwerkt in de loonprogramma's. Daardoor lopen mensen die normaal geen aangifte doen, bijvoorbeeld omdat ze alleen inkomen hebben uit dienstbetrekking en geen eigen woning hebben, de bonus mis als zij deze niet zelf aanvragen. Ze worden niet automatisch benaderd door de belastingdienst. Als zij de bonus willen ontvangen, moeten zij een T-biljet aanvragen of downloaden bij belastingdienst.nl. Aangezien hier nagenoeg geen openbaarheid aan wordt gegeven, lijkt het mij nuttig de SP-leden hierop attent te maken.

F. J. van Schip, Weesp

Robbert Dijkgraaf (1)

Na lezing van het interview van Jan Marijnissen met Robbert Dijkgraaf (Tribune, maart 2010) (moet me wat) van het hart. Jan maakt, door zijn vraagstelling, de indruk niet te geloven in het broeikas-effect. Dat mag hij als mens geloven, maar als politicus maakt hij dan wel een cruciale fout. De overheid heeft namelijk de taak om te zorgen voor zijn inwoners en kan dus domweg niet het risico nemen dat er echt iets gaande is en er dan niets tegen doen. Niets doen en straks allemaal natte voeten hebben, is politiek gezien geen optie. Laat ik het zó zeggen: dat we een leger hebben, is niet omdat we in oorlog zijn, maar omdat we niet in oorlog willen komen.

Martin van Raay, Culemborg

Robbert Dijkgraaf (2)

De interviews met allerlei uiteenlopende mensen door Jan Marijnissen geven beslist een meerwaarde aan de Tribune. Het laatste gesprek met Robbert Dijkgraaf was daar ook weer een goed voorbeeld van. Maar hoewel de teneur van het gesprek was dat alles het verdient om 'open minded' benaderd en bestudeerd te worden geldt dat blijkbaar niet voor mensen die een eigen verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van hun gezondheid. Met een stelligheid die van iemand van 'Scepsis' had kunnen zijn, worden zij weggezet als 'domme mensen' die te rade gaan bij kwakzalvers. Zo kende ik Jan eigenlijk niet...

Jalf Flach, Aalten

Ziekenfonds

Ik hoor vaak van mensen die het in deze periode moeilijk hebben, in verband met de recessie, dat ze de zorgverzekering een hoop geld vinden. Waarom gaan we niet terug naar het oude systeem: ieder onder een bepaald inkomen in het ziekenfonds verzekerd en boven dat bedrag particulier verzekerd. Door de invoering van het zorgstelsel zijn natuurlijk weer de grootverdieners de winnaar geworden, zij hoeven minder te betalen.

F. J. van Schip, Weesp

Lintje voor Agnes?

We zullen het toch niet beleven dat SP'ers zich sterk gaan maken voor een koninklijke onderscheiding voor Agnes Kant (ingezonden brief Prikbord maart). Weliswaar zijn grote groepen in de samenleving haar veel dank verschuldigd, maar ik neem toch niet aan dat Agnes prijs stelt op zo'n mallotige onderscheiding. Het doet mij altijd weer deugd als ik lees dat deze of gene voor de eer bedankt heeft.

Aart Stijntjes, Diemen

UITGELICHT

Broeikasgas Waar moet dat heen?

Bij wijze van proef zal er onder de Barendrechtse wijk Carnisselande CO₂-gas worden opgeslagen. Maar de bewoners en het gemeentebestuur willen dat niet. CO₂, oftewel koolstofdioxide, is op zich niet giftig. Maar als het gas door onvoorziene omstandigheden ontsnapt en in hoge concentraties in de atmosfeer terecht komt, kan een levensgevaarlijk zuurstoftekort ontstaan. Daar komt bij dat de techniek voor afvang van CO₂ nog in de kinderschoenen staat; ook wetenschappers hebben kritiek op het plan. Toch gaf het kabinet Balkende IV vorig jaar groen licht. Via wettelijke inspraakprocedures wil de gemeente Barendrecht dat besluit aanvechten. Die mogelijkheid blijkt het kabinet echter via een sluiproute te hebben geblokkeerd: door de Barendrechtse opslag onder de Crisis- en Herstelwet te laten vallen. Deze wet heeft tot doel om in crisistijd de werkloosheid te bestrijden door de uitvoering van grote projecten te versnellen. Daartoe worden inspraakprocedures buitenspel gezet – maar die zijn er niet voor niets! De ondergrondse CO₂-opslag in Barendrecht hoort ook helemaal niet onder de Crisis- en Herstelwet te vallen, vindt SP-Tweede Kamerlid Paulus Jansen: “Dit is geen project dat Barendrecht banen gaat opleveren.”

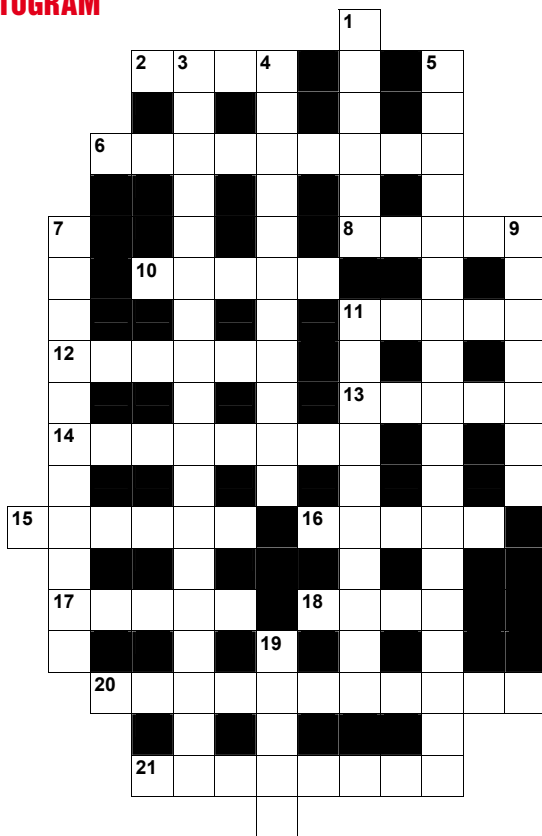
Op de foto een testinstallatie voor CO₂-afvang op de Maasvlakte in Rotterdam.

Foto Martijn Beekman, Hollandse Hoogte

THEO DE BUURTCONCIËRGE



CRYPTOGRAM



Horizontaal

- 2 Ploegt heen en weer dankzij het scherp van het mes. (4)
- 6 Zo blinkt de dapper krijgsman uit door moed (maar niet door intelligentie). (9 en 4,2,3)
- 8 Geen enkel ding is zonder betekenis. (5)
- 10 De vlakke letter(s) van het alfabet. (5)
- 11 Zinnebeeld van een slaperig drogist. (5)
- 12 Met de kwajongen is het goed dorsen. (6)
- 13 Is manmoedig kip. (5)
- 14 Arbeid(skader) van een prostituee. (8)
- 15 Gedrag van een gelovig sprinkhaan? (6)
- 16 Volkomen geschift slagwapen. (5)
- 17 Dit deel van het hout is toegewijd werkzaam. (5)
- 18 Korte behandeling voor een malle streek. (4)
- 20 Is dit de afmeting van een bevriend matroos? (11)
- 21 Helemaal beu, zó een speeksel-overflow! (8 en 5,3)



Verticaal

- 1 Het besturen van de sleutelstad. (6)
- 3 Gelijkgestemde religieuzen hebben ook seks. (18)
- 4 Kortstondige, maar heel gelijkende sculpturen. (11 en 4,7)
- 5 Slecht gekleed hoor, die allerarmste arbeiders. (18)
- 7 Zeker: het is niet onterecht ontvangen, het loon. (11 en 3,8)
- 9 Neerhalen die vlag (voor zij onder het ijzer gaat). (7)
- 11 Het gesticht is waanzinnig
- 19 Gepasseerd toeneel? (5)

TRIANGEL

In deze puzzel moeten vier woorden ingevuld worden. Thema van de puzzel is Energie. De 'omschrijvingen' staan in het diagram.

- 1 (verticaal) - plaatje linksboven
- 2 (verticaal) - plaatje rechtsonder
- 2 (horizontaal) - omschrijving rechtsboven
- 3 (horizontaal) - omschrijving linksonder

										1										
2																				
											Installatie waarmee men elektrische energie kan opwekken. <i>Kernwoorden: interne; externe; generator; ononderbroken; UPS; levering.</i>									
											3									
De originele auto's van Henry Ford waren gemaakt om hierop te rijden. Ook de eerste dieselmotor van de Franse uitvinder Rudolf Diesel liep op pure plantaardige olie, namelijk pindaolie. <i>Kernwoorden: hout; houtskool; gedroogde uitwerpselen; dierlijk vet; jatropa-olie; DME; PPO; vast, vloeibaar & gasvormig; groen gas; ecobalans; energiebalans; duurzaam alternatief.</i>																				

OPLOSSINGEN MAART 2010

CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 2 Overjas • 5 Uitstallen • 8 Grootmoeder • 9 Vuurvreter • 10 Mop
- 11 Gereedschap • 13 Meesterwerk • 14 Edelmoedig • 15 Duinrell
- 17 Gratie.

Verticaal

- 1 Vakantiebestemming • 3) Vliegtuig • 4 Weleer • 6 Stomvervelend
- 7 Porto • 10) Maatregel • 12 Sorteerbak • 13 Meet • 16 Luit.

SPIRAALTJE

De volgorde van de gezochte woorden in de citatenslang is: Galgenbrok; Koortsbloem; Middenkwab; Beelzebub; Barendsz; Zaadlob; Bakker; Rekel; Loop; Pil; La



Winnaar maart: J.M.M. van Schilt - Bax uit St. Philipsland

Stuur uw oplossing vóór 20 april naar de Puzzelredactie van de Tribune, Vijverhofstraat 65, 3032 SC Rotterdam of tribunepuzzel@sp.nl.

Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

SP



www.sp.nl



“Met solidariteit kun je heel wat voor elkaar krijgen”